

Ulusal Staj Programı Deneyim Ölçeğinin Geliştirilmesi*

Development of the National Internship Program Experience Scale

Sermed DOĞAN^a Yağmur YENİCEKÖYLÜ^b

^aKayseri Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, Kayseri, Türkiye. sermeddogan@kayseri.edu.tr

^bKayseri Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Kayseri, Türkiye. yenicekoynu@gmail.com

ÖZET

Ulusal Staj Programını (USP) tamamlayan öğrencilerin deneyimlerini ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirmek bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu Kayseri Üniversitesi'nde USP'yi tamamlayan öğrenciler oluşturmaktadır. Anket tekniğinden yararlanılan araştırmanın örneklem grubuna 167 öğrenci katılım sağlamıştır. Ulaşılan veriler doğrultusunda öncelikle ölçüm aracının kapsam geçerliği incelenmiş ve tüm maddelerin kabul edilen kritik değeri (0,778) karşıladığı tespit edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına bakılmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde ölçeğin tek boyut altında bir araya geldiği ve madde faktör yüklerinin (0,698-0,942) yeterli olduğu görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi ile de verilerin model ile uyumluluk gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ölçeğin iç tutarlılık oranı 0,962, zamana göre güvenilirliği ise 0,910 olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak ölçekten elde edilen bulgular, ölçüm aracının geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ulusal Staj Programı, Ölçek Geliştirme, Kariyer Planlama

Gönderme Tarihi: 24 Mart 2026

Kabul Tarihi: 11 Mayıs 2026

Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi

ABSTRACT

The aim of this study is to develop a scale to measure the experiences of students who have completed the National Internship Program (USP). The study's sample group consists of students who completed the USP at Kayseri University. A total of 167 students participated in the study, which used survey techniques. Based on the obtained data, the content validity of the measurement tool was examined first, and it was determined that all the statements met the accepted critical value of 0.778. The construct validity of the scale was examined using exploratory and confirmatory factor analysis results. Exploratory factor analysis revealed that the scale converged under a single dimension, with adequate item factor loadings (0.698-0.942). Confirmatory factor analysis showed that the data were consistent with the model. Additionally, the scale's internal consistency coefficient was found to be 0.962, and its reliability over time was found to be 0.910. In conclusion, the findings from the scale indicate that the measurement tool is valid and reliable.

Keywords: National Internship Program, Scale Development, Career Planning

Received: 24 March 2025

Accepted: 11 May 2025

Article Classification: Research Article

*Bu araştırma 1919B012412711 numaralı TÜBİTAK 2209-A projesi kapsamında desteklenmektedir.

Önerilen Atıf/Suggested Citation

Doğan, S., Yeniceköylü, Y. (2026). Ulusal Staj Programı Deneyim Ölçeğinin Geliştirilmesi, İşletme Akademisi Dergisi, 7 (2), 71-83.

1. GİRİŞ

Kariyer planlaması, yaşamın neredeyse tüm alanında karşılaşılan bir konu olmasına rağmen özellikle üniversite döneminde hayatımıza daha fazla yön vermektedir. Nitekim öğrencilerin mesleki gelişim süreçlerinde kritik bir dönemeç olarak değerlendirilebilir. Üniversite yılları, bireylerin mesleki yönelimlerini belirledikleri, kariyer hedeflerini netleştirdikleri (Miller vd., 2021), iş gücü piyasasına ilişkin farkındalık kazandıkları ve profesyonel becerilerini geliştirdikleri bir evre olması bakımından önemlidir. Bu süreçte staj deneyimleri, öğrencilerin teorik bilgilerini iş ortamında uygulamalarına imkân tanıyarak öğrenim ile iş yaşamı arasında köprü kurmaktadır. Başka bir ifade ile staj programları, öğrencilerin kazanım sağladıkları teorik bilgiyi gerçek yaşam deneyimleri ile harmanlama fırsatı sunmaktadır (Karunaratne ve Perera, 2019). Staj programlarının temel amacı, öğrenci becerilerini güçlendirmek ve onları mesleğe hazırlamaktır (Parveen ve Mirza, 2012). Dolayısıyla kariyer basamaklarının şekillendiği bu dönemde öğrencilerin kendi yetkinliklerine ve becerilerine uygun bir biçimde staj deneyiminin mesleki kariyer açısından fırsatlar sunması muhtemeldir. Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi (CBİKO) tam olarak bu kariyer fırsatını eşitlik ilkesi çerçevesinde sunmak amacıyla 10.07.2018 tarih ve 30474 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmuştur. CBİKO, Türkiye’de insan kaynağının potansiyelini geliştirmek ve kariyer hedeflerini yönetmek gibi birtakım sorumluluklar üstlenmiştir. Uygulama alanı nispeten yeni olmasına rağmen birçok öğrenciye staj imkânı sunması bakımından Ulusal Staj Programı geliştirilmiştir. Bu kapsamda USP ile öğrenciler kariyer yolculuğuna hazırlanmaktadır. Kariyer Kapısı üzerinden öğrencilerin e-devlet girişi ile tek platform üzerinden staj imkânından yararlanabilmesi olanaklı hale gelmiştir. Platform, öğrencileri birçok kamu ve özel sektör işvereni ile bir araya getirmektedir. Kariyer gelişimi için önemli fırsatlar sunan USP ile öğrenciler teklif aldıkları kurumlarda deneyim sahibi olabilmektedir.

Türkiye’de yükseköğrenim gören öğrencilerin mesleki gelişimlerini destekleyen uygulamalardan biri olarak USP görülmektedir. Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından her yıl belirli tarihler aralığında yayımlanan staj başvurusu için üniversitelerin lisans ve önlisans düzeyinde öğrenimi devam eden öğrenciler başvuru yapabilmekte ve staj imkânından yararlanabilmektedir. USP, öğrencilerin iş hayatına hazırlanmaları, kariyer planlarını şekillendirebilmeleri ve mesleki becerilerini kazanabilmeleri bakımından önemli bir deneyim sunmaktadır. Öğrencilerin kariyer serüveninde başlangıç evresi olarak ifade edilebilecek olan bu süreç, üniversitelerin gençlik ofisleri, kariyer merkezleri, dış ilişkiler birimi ve teknoloji transfer ofisleri gibi çeşitli birimler aracılığıyla daha fazla görünür hale gelmektedir. Ancak programın öğrenci deneyimlerine ilişkin yönelimini değerlendirecek herhangi bir ölçüm aracının bulunmaması kısıtlılık oluşturmaktadır. Bu durum programın etkinliğini bilimsel temelde değerlendirmeyi zorlaştırmaktadır. Literatürde mevcut çalışmaların genel staj uygulamalarının kariyer gelişimi üzerindeki etkisine odaklanıldığı görülmektedir (Karadeniz, 2021; Ulucan, 2015). Dolayısıyla alan yazında öğrencilerin USP’ye yönelik doğrudan deneyimlerini ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracına rastlanmamıştır. Bu ise programın güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerinin belirlenmesinde önemli bir sınırlılık oluşturduğu görülmektedir. Dolayısıyla araştırma kapsamında öğrencilerin USP’ye yönelik deneyimlerini ölçmek için Ulusal Staj Programı Deneyim Ölçeği’ nin literatüre kazandırılması hedeflenmektedir.

Geliştirilecek “Ulusal Staj Programı Deneyim Ölçeği”, öğrencilerin staj sürecinde kazandıkları beceriler, iş yaşamına yönelik algıları, memnuniyet düzeyleri ve kariyer planlamalarına yönelik katkıları sistematik olarak ölçmeye imkân tanıyacaktır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlandığında, literatüre kavramsal, kuramsal ve metodolojik açıdan özgün bir katkı sağlanacaktır. Ayrıca elde edilecek bulgular, USP’nin öğrenciler üzerindeki etkilerinin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına, kariyer merkezleri ve politika yapıcılarının daha etkin stratejiler geliştirmesine ve ileride yapılacak akademik araştırmalar için sağlam bir temel oluşturmasına katkı sunacaktır. Dolayısıyla bu çalışma, yalnızca ulusal düzeyde değil, uluslararası literatürde de staj programları hakkında karşılaştırmalı araştırmalara katkı sunabilecek niteliktedir.

2. Ulusal Staj Programı

Ulusal düzeyde staj çalışmaları, 2021 yılında Staj Seferberliği ile ortaya çıkmıştır. 2022 yılından itibaren ise Ulusal Staj Programı (USP) adı ile anılmaktadır. USP, 2024 yılına kadar Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi koordinasyonunda, kamu ve özel sektör kuruluşlarının katılımıyla, tüm üniversiteli gençlerin fırsat eşitliği ve liyakat ilkelerine uygun olarak staj olanaklarından faydalanmasına yönelik yürütülmüştür (Kariyer Kapısı, 2024). 2023 yılı itibarıyla 300.000 öğrenciye staj imkânı sunulmuş, program hem Türkiye’deki hem de

uluslararası üniversitelerden başvuran öğrenciler için yaygın bir fırsat ağı oluşturmuştur. Dört yıldır süregelen bir şekilde yürütülen USP, 2023 yılı için 150 bini kamuda 150 bini özel sektörde olmak üzere binlerce gence staj imkânı sunmayı hedeflemiş ve programa; ülkemizden 204, KKTC'den 15 ve 33 farklı ülkeden 147 üniversiteden başvuru gerçekleşmiştir (Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi, 2025). Program, gençlerin iş yaşamını henüz öğrencilik döneminde deneyimlemelerine olanak sağlarken, işverenler ile öğrenciler arasında köprü kurarak istihdam süreçlerine de katkıda bulunmaktadır. Staj uygulaması her yıl yayımlanan Ulusal Staj Uygulama Yönergesi ile düzenlenmektedir. Yönergede öğrencilerin başvuru süreçleri ve değerlendirme kriterleri detaylı bir şekilde sunulmaktadır.

Öğrencilerin kariyer yolculuğunun şekillendiği öğrenim dönemlerinde kendi yetkinliklerine ve becerilerine uygun bir biçimde yönlendirilmesi konusundaki hassasiyet her geçen gün artmaktadır. USP ile mesleki uygulamalara yönelik kazanım sağlayan öğrenciler bu kazanımlarını kamu kurumları ve özel sektör firmalarında kullanabilme imkânı elde etmektedir. Program, gençlerimize henüz öğrenciyken 6 binin üzerinde kamu ve özel sektör işveren aracılığıyla iş hayatını deneyimleme imkânı sunmaktadır. Programda işverenler dört gruba ayrılmaktadır; Kamu Kurumları, Özel Sektörden Gönüllü İşverenler, Meslek Örgütleri ve Sivil Toplum Kuruluşları, Sanayi ve Ticaret Odaları. Bunların yanı sıra staj havuzunda bulunan öğrenciler için kariyer yolculuklarına katkı sağlayacak uzman kurumların hazırlamış olduğu ücretsiz eğitimlerde bulunmaktadır. Kamu ve özel kurumlarda staj yapacak her genç "İş Sağlığı ve Güvenliği" sertifikasıyla iş yaşamına katılım sağlamaktadır. Tüm bunların yanında e-insan platformu ile öğrenciler kariyerlerine dair her şeyi tek bir site üzerinden erişim sağlayabilmektedirler. E-insan; Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından geliştirilen USP, Kariyer Kapısı, Uzaktan Eğitim Kapısı, Yetenek Kapısı, YTNK TV, UNİ-VERİ ve DABİS gibi eğitim ve iş hayatına dair üretilen kariyer hizmetlerinin fırsat eşitliği temelinde sunulduğu dijital hizmet noktasıdır (E-insan, 2025).

USP için her yıl belirli tarihler aralığında Kariyer Kapısı üzerinden öğrenci başvuruları alınmaktadır. Öğrenciler Kariyer Kapısı'ndan USP Yönergesinde belirtilen açıklamalar çerçevesinde başvurularını yapmaktadırlar. Üniversitelerin ilgili birimleri tarafından öğrencilerin belge kontrolleri yine yönergeye uygun olarak değerlendirilmektedir. Öğrencilerin belirli kriterlere uygun olarak yüklemiş oldukları dokümanlar ve yönergeye uygun kazanım sağladıkları başarılar sonucunda puan değerlendirmesi yapılmaktadır. Bu değerlendirme ile öğrencilere kamu kurumlarından ve özel sektörden Kariyer Kapısı üzerinden teklifler gelmektedir. Öğrenciler ilgili teklifleri kendilerine uygun olarak kabul edebilmekte ya da ret edebilmektedir. Staj teklifleri en az 20 iş günü olmakla birlikte hem üniversitenin hem de ilgili kurumun kabul etmesi durumunda bu süre uzatılabilmektedir. Öğrencilerin staj kabulünü gerçekleştirmeleri doğrultusunda öğrenim gördükleri kurumlar tarafından 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 5 inci maddesinin (b) bendi kapsamında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası yapılmaktadır.

3. Gereç ve Yöntem

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Kayseri Üniversitesi'nde öğrenim gören ve 2025 yılı Ulusal Staj Programı'ndan yararlanan öğrenciler oluşturmaktadır. Üniversite'de 5 Fakülte, 1 Enstitü ve 12 Meslek Yüksekokulu bulunmaktadır. Aktif olarak öğrenim gören yaklaşık 16.500 öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrenciler arasından fakülte ve meslek yüksekokullarında öğrenciliği devam eden ve 2025 yılı Ulusal Staj Programı'ndan yararlanan 282 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada tesadüfi olmayan örneklem yöntemleri arasında bulunan amaçlı örneklem ve kartopu örneklem yöntemleri kullanılarak öğrencilere ulaşılmıştır. Ölçek geliştirme çalışmalarında örneklem sayısının kaç kişiden oluşacağı ölçekte bulunan madde sayısına göre tespit edilmektedir. Örneklem dahil edilen kişi sayısı madde sayısının 5 katı (Nunnally, 1978; Comrey ve Lee, 1992) veya 10 katı (Nunnally ve Bernstein, 1994) olması yeterli görülmektedir. Ayrıca örneklem sayısının yeterliliği için G*Power ile hesaplama yapılmıştır. Bu hesaplamada %95 güç, $\alpha=0.05$ ve etki büyüklüğü 0.30 ile minimum 111 kişiye ulaşılması yeterli görülmektedir. Dolayısıyla örneklem sayısı için 111 ile 120 kişi aralığında bir örneklem büyüklüğü yeterli kabul edilmektedir. Ancak ölçeğin incelenen konuya ilişkin temsiliyetini artırmak adına daha fazla öğrencinin gönüllülük esasına uygun olarak katılım sağlaması hedeflenmiştir. USP'den yararlanan öğrenciler ile bire bir görüşmeler gerçekleştirilmiş ve toplamda 167 kişi anket uygulamasına katılmıştır.

Anket katılımcılarının % 68,3'ü kadın, % 31,7'si erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Üniversitede meslek yüksekokul sayısı fazla olması nedeniyle katılımcıların % 87,4'ü önlisans programlarında, %12,6'sı ise lisans bölümlerinde öğrenimlerine devam etmektedir. Katılımcıların % 87,4'ü 2. sınıf, % 3'ü 3. sınıf ve % 9'u 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin araştırmanın yapıldığı tarih aralığında Ulusal Staj Programı'ndan yararlanmadıkları için örneklem grubunda yer almamıştır.

3.2. Veri Toplama Aracı

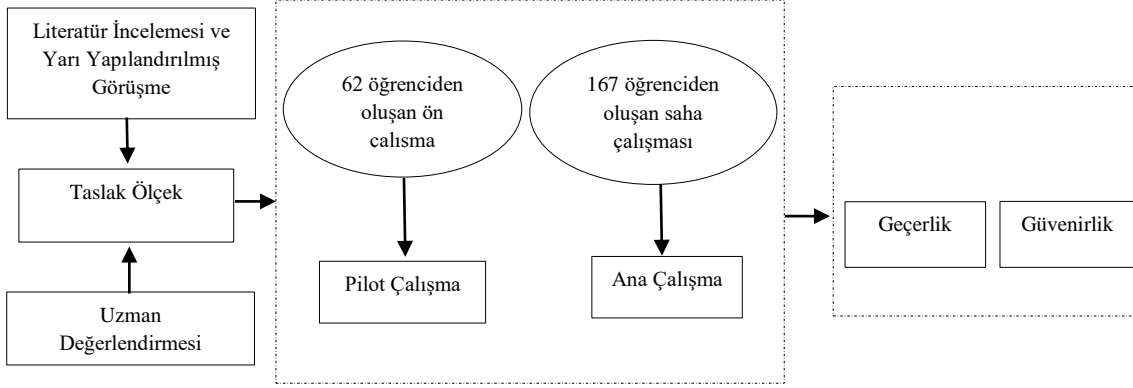
Araştırma veri setine ulaşmadan önce Kayseri Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'na başvuruda bulunulmuştur. İlgili komisyonun 21.05.2025 tarihli ve 54/2025 sayılı kararı ile araştırmanın yürütülmesi uygun görülmüştür. Etik kurul izinin alınmasından sonra 19 Eylül ile 17 Ekim 2025 tarihleri aralığından anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ulaşmak için yüz yüze anket tekniğinden yararlanılmıştır. Ankete katılım gönüllülük esasına uygun olarak tasarlanmış ve katılımcıların kendi istekleri doğrultusunda araştırmaya katılım sağladıklarına ilişkin rıza onayları alınmıştır. Aynı zamanda anket formunda yer alan bilgilerin gizliliğinin sağlanacağı ve korunacağı konusunda taahhütte bulunulmuştur.

Anket formu iki bölümden meydana gelmektedir. Formun ilk bölümünde öğrencilerin demografik (cinsiyet, fakülte/meslek yüksekokulu, sınıfı) bilgilerine ilişkin sorular yöneltilmiştir. İkinci bölümünde ise öğrencilerin Ulusal Staj Programı'na ilişkin deneyimlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan taslak ölçek versiyonu yer almaktadır. Ölçek ifadeleri öğrencilerin gönüllü olarak başvuru yaptıkları Ulusal Staj Programı'na ilişkin deneyimlerini ölçmeye yöneliktir. Ölçek soruları oluşturulurken anlaşılır olmasına, maddelerin aynı anlamı taşımasına ve iç içe geçmemesine dikkat edilerek oluşturulmuştur. Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde uzman görüşleri ve izlenen istatistiksel analizler doğrultusunda tek boyut 10 maddeden oluşan ölçek nihai halini almıştır. Bu bakımdan anketin ikinci bölümünde 10 maddeden oluşan Ulusal Staj Program Deneyim Ölçeği" (USPDÖ) bulunmaktadır. USPDÖ, "1=Kesinlikle Katılmıyorum 2= Katılmıyorum, 3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum" biçiminde beşli Likert tipi olarak tasarlanmıştır.

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde konuyu tam olarak yansıtması ve katılımcılar tarafından doğru bir şekilde anlaşılabilmesi için üç aşamalı süreç izlenmiştir (Li vd., 2020; Alp vd., 2025). İzlenen sürece ait görsel Şekil 1'de sunulmuştur. Öncelikle konuya ilişkin literatür taraması ve uzman görüşü alınarak taslak bir ölçek oluşturulmuştur. USP'ye yönelik olarak literatürde bir araştırma dışında herhangi bir değerlendirmenin olmaması nedeniyle konuya ilişkin bilgiler daha çok staj programının ilgili sayfasından veya "Kariyer Kapısı" web sayfası üzerinden erişim sağlanarak elde edilmiştir. Ayrıca doküman kısıtlılığı nedeniyle 2025 yılı başvuru döneminde USP'den yararlanmış 28 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu; stajın beklenti, hedef ve sürdürülebilirliğine resmi web sayfalarından elde edilen bilgiler çerçevesinde ve literatürde staj ile ilgili yapılan çalışmalardan derlenerek oluşturulmuştur. Görüşme formunda; "Ulusal staj programının mesleğinize yönelik ne gibi faydalar sağladığını düşünüyorsunuz?", "Ulusal staj programı kişisel gelişiminize yönelik ne gibi katkı sunduğunu düşünüyorsunuz?", "Ulusal staj programının uygulanması ile ilgili düşünceleriniz nedir?", "Ulusal staja tekrardan başvuru yapmayı düşünüyor musunuz? Neden?" ve eklemek istenilen başka bir konu olup olmadığı soruları yönlendirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarından alınan cevaplar incelenmiş ve bunların 10 tema etrafından bir araya geldiği belirlenmiştir.

Temaların belirlenmesi ile olgunlaşan maddeler uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman kişiler, üniversitenin farklı bölüm programlarında kariyer planlaması dersini yürüten 12 öğretim üyesinden oluşmaktadır. Uzmanların taslak ölçek hakkında yapmış oldukları değerlendirmeler ve gelen geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu kapsamda üçüncü maddede "Ulusal Staj Programının mesleki hayatım için önemli bir başlangıç olduğunu düşünüyorum" ifadesi "Ulusal Staj Programının mesleki hayatım için önemli bir deneyim sağladığını düşünüyorum" şeklinde, dördüncü madde "Eğitim süresi içerisinde edindiğim teorik bilgiyi pratikte uygulama fırsatı buldum" ifadesi "Üniversitede aldığım eğitim kapsamında edindiğim teorik bilgiyi pratikte uygulama fırsatı buldum" şeklinde, beşinci madde "Problemlerle başa çıkma yöntemim ve karar alma becerilerim gelişmiştir" ifadesi "Ulusal Staj Programı problemlerle başa çıkma becerilerimi ve karar alma yetkinliğimi geliştirdi" şeklinde revize edilmiştir. Yedinci madde olan "Staj bitişi ile alanımda devam edip etmeme konusunda fikir beyanım olmuştur" ifadesi ise "Ulusal staj, kendi alanımda ilerlemem konusunda fikir oluşturmuştur" şeklinde tekrar tasarlanmıştır. Birinci, ikinci, altıncı, sekizinci,

dokuzuncu ve onuncu maddeler de ise herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Ayrıca konuyu daha kapsamlı bir şekilde yansıtabilmek adına uzmanlardan ek olarak iki adet madde teklifi gelmiştir. Bu maddeler incelendiğinde bir tanesi ana tema olarak sınıflandırılmayan ancak öğrenciler tarafından ifade edilen cümlelere yakınlık gösterdiği için ölçek formuna eklenmiştir. Diğer ifade ise USP'yi açıklamayan ve herhangi bir alt tema altında bir araya gelmeyen ifade olduğu için ölçeğe eklenmemiştir. Dolayısıyla taslak ölçek formu, uzmanların katkısı ile 11 madde şeklinde dizayn edilmiştir. Son olarak dil düzeltmesi için Türk Dili dersini yürüten iki öğretim elemanının fikirleri alınmıştır.

Şekil 1. Ulusal Staj Programı Deneyim Ölçeği Geliştirme Süreci

3.3. Veri Analizi

Ölçek yapısının konu içeriği ile uyumunu aynı zamanda incelenen konuyu yeterli düzeyde yansıtip yansıtmadığı içerik geçerliği ile belirlenmiştir. İçerik geçerliğinde USP sürecinde öğrenciler ile temas halinde olan ve ilgili süreçleri takip eden ve üniversitelerin kariyer merkezi ofislerinde görev yapan kişilerden taslak ölçeğin değerlendirilmesi istenmiştir. Taslak form beş farklı üniversiteden dokuz kariyer merkezi temsilcisine sunulmuştur. İçerik geçerliğine yönelik incelemeden sonra ölçeğin yapısal geçerliği analiz edilmiştir. Yapısal geçerlik için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinden yararlanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi, ölçek yapısını daha iyi bir şekilde açıklama yeterliliğine sahip olan daha az sayıda faktör yapısına ulaşmayı hedeflemek için kullanılmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi ise ulaşılan veri setinin oluşturulan model ile ne derece uyum sağlayıp sağlamadığını belirlemede başvurulan bir analiz yöntemidir. Modelin ölçülmek istenilen yapı ile uyumluluğu birtakım indeks göstergelerine (χ^2/df , GFI, AGFI, CFI, NFI, RMR, RMSEA) bakılarak karar verilmiştir. Bu analizlerde örneklem sayısı açımlayıcı faktör analizi için 83, doğrulayıcı faktör analizi için ise 84 katılımcı olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık için McDonald's Omega değerine bakılmıştır. Bu süreçte Açıklanan Ortalama Varyans (AVE) ile Birleşik/Yapı Güvenilirliği (CR) değerlerine ilişkin sonuçlara bakılmıştır. AVE örtük bir yapıyı temsil eden maddeler arasındaki benzeşim geçerliliği ölçütü iken CR, bir modeldeki maddelerin standardize yol katsayıları ile hata varyanslarını temel alan ve modelin yapı güvenilirliği konusunda önemli ipucu veren ölçüttür (Gürbüz, 2021). Ölçeğin zaman içerisindeki güvenilirliğini sınamak için ise test-tekrar yöntemi kullanılmıştır. Analizler SPSS ve SPSS AMOS programları aracılığı ile gerçekleştirilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Kapsam Geçerliği

Ölçek yapısı dokuz kariyer merkezi temsilcileri tarafından değerlendirilmiştir. Kariyer merkezi temsilcileri KMT1, KMT2, KMT3, KMT4, KMT5, KMT6, KMT7, KMT8 ve KMT9 olarak kodlanmıştır. Merkez temsilcileri her bir maddeyi "madde gerekli" ise 3, "madde yararlı ancak yeterli değil" ise 2 ve "madde yetersiz" olması durumunda ise 1 puanla derecelendirmişlerdir. İçerik geçerliği hesaplanırken maddeye verilen puan 2 veya 1 olması durumunda 0 puana karşılık gelmektedir. Eğer önemeye verilen puan 3 ise o madde için 1 yazılmaktadır. Bu değerlendirme sonucunda maddeler -1 ile +1 arasında aldıkları değere göre ölçekte bulunabilmektedir. Kariyer merkezi temsilcilerinin yapmış olduğu geri bildirimler doğrultusunda; 1 ve 4 numaralı maddeler KMT2 tarafından, 5 ve 11 numaralı maddeler KMT3 ve 10 numaralı madde ise KMT5 tarafından 1 veya 2 puanla ifade edilmiştir.

İçerik geçerliğinde Lawshe (1975) tarafında oluşturulan ve Ayre ve Scally (2014) araştırmacılarının güncel şeklini verdiği yöntem kullanılmıştır. Bu yöntemde, her bir madde için İçerik Geçerlik Oranı (İGO) hesaplanmakta ve kritik değerin karşılanıp karşılanmadığına bakılmaktadır. Kritik değeri karşılamayan maddelerin ölçek havuzundan çıkarılması gerekmektedir. Lawshe (1975) ve Ayre ve Scally (2014) araştırmacıları, 9 temsilci/uzman görüşüne sunulan incelemelerde kritik değerin 0,778 olması veya bu değerin üstünde bir değere sahip olması gerektiği belirtilmektedir. Temsilcilerin yapmış oldukları değerlendirmeye göre 1, 4, 5, 10 ve 11 numaralı maddelerin İGO 0,778 değerine, diğer maddelerin ise 1 değerine karşılık geldiği belirlenmiştir. Dolayısıyla tüm maddelerin belirtilen kritik değere ya karşılık geldiği ya da bu değerin üstünde olduğu analiz edilmiştir. Ayrıca ölçek geliştirme çalışmalarında İGO ile birlikte İçerik Geçerlik İndeksi (İGİ) değerine bakılmaktadır. İGİ, ölçeği bir bütün olarak incelenmekte iken İGO her bir madde için hesaplanmaktadır (Yeşilyurt ve Çapraz, 2018). Bu ölçüte, maddelerin karşılık geldiği İGO ortalamaları ile ulaşılmaktadır. Eğer İGİ, belirtilen kritik değerden (0,778) büyük ise anlamlı olduğu sonucunu taşımaktadır. Maddelerin İGO ortalamaları alındığında İGİ değerinin 0,915 olduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan Ulusal Staj Programı Deneyim Ölçeği'nin tüm maddeleri ile birlikte anlamlılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin kapsam geçerliğinin tespiti ile birlikte oluşturulan taslak versiyon için pilot çalışma yapılmıştır. Bu inceleme hedef kitle üzerinde ölçeğin geçerliğini ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla ön çalışma gerçekleştirilmiştir. Amaçlı örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemleri ile taslak versiyon 62 öğrenciye uygulanmıştır. Pilot çalışma için kapsama alınan öğrenciler araştırmanın örneklem grubuna dahil edilmemiştir. Kline (2014), örneklemin ölçekte yer alan toplam madde sayısının iki katı kadar olmasının yeterli olacağını belirtmektedir. Dolayısıyla ulaşılan örneklem büyüklüğü pilot çalışmanın yapılması için yeterli uygunluktadır. Ölçeğin yapısal geçerliğini belirlemek için yapılan incelemeler sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,924, Barlett Küresellik testi sonucu ise anlamlı ($p < 0,01$) düzeydedir. Faktör analizi sonucunda ise maddelere ait faktör yükleri 0,869-0,953 değerleri aralığındadır.

4.2. Yapısal Geçerlik

Ölçeğin yapısal geçerliğinde açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analiz sonuçları incelenmiştir. Açımlayıcı faktör analizinde amaç, tüm değişkenlerin yer aldığı ölçüm aracının kaç boyutlu bir yapıya sahip olduğunu belirlemek ve daha az sayıda değişken aracılığıyla ifade edilebilirliği hakkında yorum yapmaktır (Aksu vd., 2017). Doğrulayıcı faktör analizi ise daha önce tanımlanmış ve daha az faktör altında bir araya gelmiş ölçeklerin, araştırmanın uygulandığı örneklem grubunda da benzer olup olmadığını test etmek için kullanılmaktadır (Sürücü vd., 2021). Açımlayıcı faktör analizinde maddelerin tutarlılığı için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerine, korelasyon matrisindeki ilişkinin faktör analizini gerçekleştirmede yeterli düzeyde olup olmadığını belirlemede ise Barlett Küresellik testi sonucu incelenmiştir. KMO değerinin 0,911 olduğu Barlett testinin ise anlamlı ($p < 0,01$) sonuç verdiği belirlenmiştir. Dolayısıyla maddeler arasında yüksek korelasyonun olduğu görülmektedir.

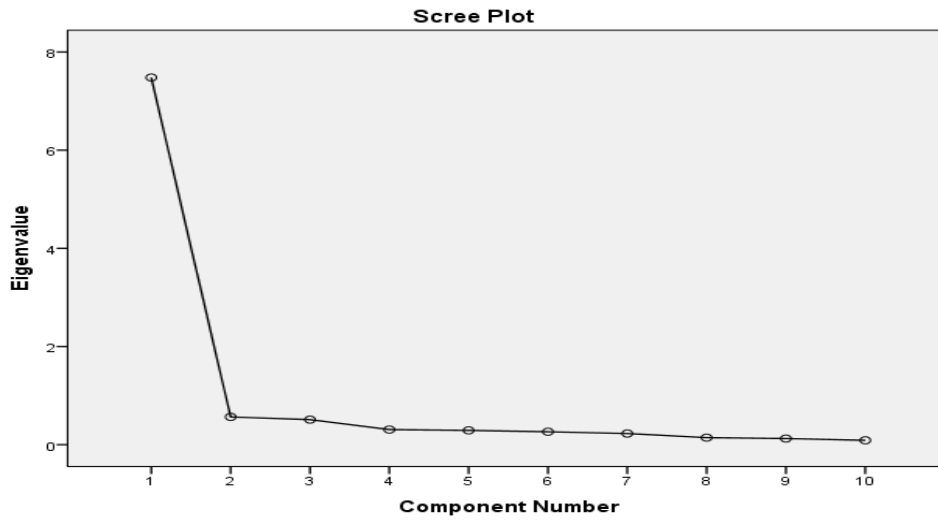
Faktör analizinde maddelerin dağılımını belirlemede rotasyon uygulanmıştır. Rotasyon olarak Direct Oblimin tekniğinden yararlanılmıştır. Madde havuzu oluşturulurken tek boyut altında belirlenen ölçek, faktör analizi sonucunda da tek boyut altında bir araya gelmektedir. Faktör yükleri, maddelerin ölçek için yararlı olup olmadığını belirlemek için temel göstergedir. Maddelere ait faktör yükünün 0,50'nin üzerinde olmasının daha güvenilir sonuçlar üreteceği varsayılmaktadır. Bundan dolayı maddelerde minimum 0,50 değeri dikkate alınmıştır. Faktör analizi sonucunda USPDÖ11 (0,371) maddesinin asgari düzeyi karşılamadığı analiz edilmiştir. Dolayısıyla madde modelden çıkartılarak ikinci faktör analizi gerçekleştirilmiştir. İkinci analiz sonucunda tüm maddelerin 0,50 değerinden oldukça yüksek faktör yüküne sahip olduğu belirlenmiştir. Tek boyutlu ölçeğin açıkladığı toplam varyansın %74,11 olduğu görülmüştür. Maddelerin taşıdığı faktör yükleri 0,698-0,942 arasında değişmektedir.

Tablo 1. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Madde	Faktör Yüğü (I. Analiz)	Faktör Yüğü (II. Analiz)
USPDÖ1	0,904	0,906
USPDÖ2	0,941	0,942
USPDÖ3	0,883	0,887
USPDÖ4	0,898	0,900

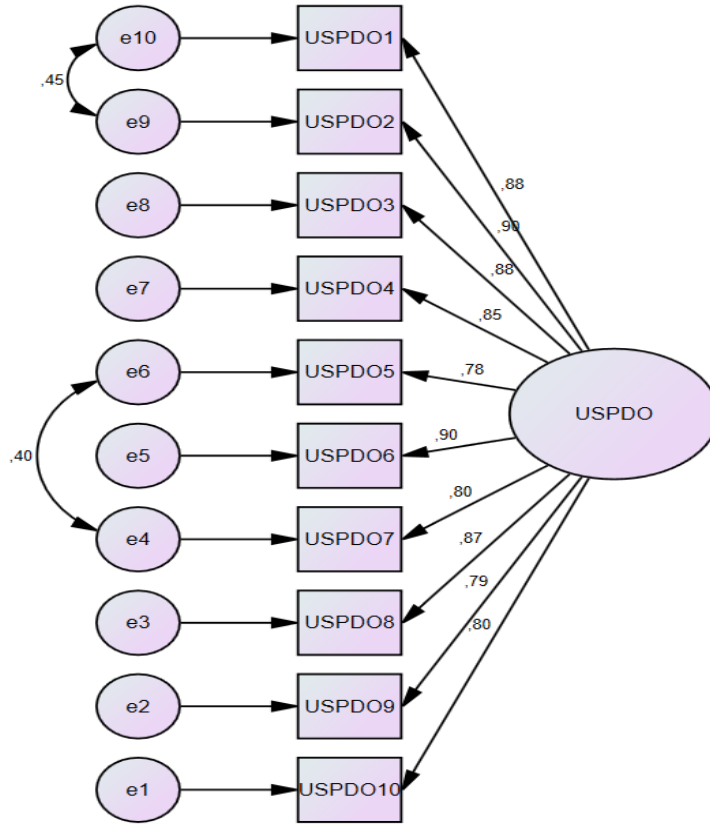
USPDÖ5	0,779	0,775
USPDÖ6	0,900	0,902
USPDÖ7	0,828	0,826
USPDÖ8	0,865	0,886
USPDÖ9	0,882	0,880
USPDÖ10	0,692	0,698
USPDÖ11	0,371	Çıkarıldı
KMO Örneklem Yeterliliğinin Ölçüsü		0,911
	Yaklaşık Ki-Kare Değeri	892,980
Barlett's Küresellik Testi	Serbestlik Derecesi (df)	45
	Anlamlılık Değeri	0,000
Açıklanan Toplam Varyans		74,105

Açımlayıcı faktör analizinin sunmuş olduğu tek faktörlü ölçek yapısı, yamaç serpinti grafiği ile desteklenmektedir. Grafikte ikinci faktörden itibaren özdeğerin düşüşe geçtiği izlenmiştir. Ölçeği oluşturan maddeler öz değeri 1 değerinden büyük olan tek boyut altında bir araya gelmektedir. Serpilme diyagramına ilişkin yapılanma Şekil 2'de gösterilmektedir.

Şekil 2. Serpilme Diyagramı

Açımlayıcı faktör analizi ile ölçeğin mevcut yapısı belirlendikten sonra diğer bir adım ise veri ile kurulan modelin uyumunun tespit edilmesidir. Bunun için doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi, bir araştırmacı veya araştırmacı grubu tarafından önceden geliştirilmiş ve araştırma konusunda uygulanmış model ya da hipotezin doğruluğunu tespit etmek için kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi ile gözlenen ve örtük değişkenler arasındaki ilişki yapısı belirlenmiştir. Ölçek tek boyut altında 10 maddeden oluşması nedeniyle tek faktörlü doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Örtük ve gözlenen değişkenlere ait gösterim Şekil 3'de sunulmuştur.

Şekil 3. Tek Faktörlü Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeli

Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda öncelikle değişkenlerin anlamlılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Örtük değişken ile gözlenen değişkenler arasındaki standardize yol katsayılarının tamamı anlamlılık göstermektedir. Daha sonra gözlenen değişkenlere ait faktör yüklerinin kabul edilen değeri karşılayıp karşılamadığına bakılmıştır. Maddeler arasındaki faktör yüklerinin ideal olarak 0,50'nin üzerinde olması beklenilmektedir (Gürbüz, 2021). Ayrıca maddelere ait faktör yüklerinin literatürde minimum olarak belirtilen 0,30 (Hair vd., 2010) veya 0,40 (Şencan, 2005) değerlerinin oldukça üzerindedir. Değişkenler için faktör yükleri 0,757-0,927 değerleri aralığındadır. Değişkenlerin faktör yükleri mükemmel düzeyde olduğu söylenebilir (Harrington, 2009). Dolayısıyla maddelerin kabul edilen değerleri karşıladığından dolayı ölçekten herhangi bir madde çıkarma ihtiyacı duyulmamıştır. Ancak program tarafından önerilen kovaryans düzeltme işlemleri yapılmıştır. Maddeler arasındaki kovaryans düzeltmeleri e4↔e6 ve e9↔e10 etiketli değişkenler arasında gerçekleştirilmiştir. Bu belirtilen etiketler arasında hata varyansı çizilmiştir. Tek düzeyli doğrulayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Ulusal Staj Programı Deneyim Maddeleri	Standardize Faktör Yükü	Standart Hata	Kritik Oran t Değeri	P
USPDÖ1	0,881	0,080	11,697	< 0,001
USPDÖ2	0,899	0,079	13,310	< 0,001
USPDÖ3	0,885	0,084	11,929	< 0,001
USPDÖ4	0,850	0,089	14,156	< 0,001
USPDÖ5	0,776	0,075	11,389	< 0,001
USPDÖ6	0,902	0,080	12,949	< 0,001
USPDÖ7	0,802	0,080	13,738	< 0,001
USPDÖ8	0,866	0,077	14,058	< 0,001
USPDÖ9	0,791	0,091	13,630	< 0,001
USPDÖ10	0,801	-	-	-

Örtük ve gözlenen değişkenler arasındaki yapının belirlenmesi sonrasında doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarının kabul edilebilmesi için uyum iyiliği değerlerine bakılması gerekmektedir. Başka bir ifade ile doğrulayıcı faktör analizinde, ulaşılan veri setinin test edilen modele uygunluk gösterdiği ya da göstermediği uyum iyiliği indeks değerlerine bakılarak karar verilmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi ile ulaşılan sonuçlara ilişkin değerlendirme yapılırken uyum değerlerinin iyim uyum aralığında olup olmadığına ya da kabul edilebilir değer aralığını karşılayıp karşılamadığına bakılmaktadır. Uyum değerleri araştırmacının dikkat çekmek istediği sonuçlarına göre değişmekle birlikte ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında genel olarak $\chi^2/sd (\leq 5)$, GFI ($\geq 0,85$), CFI (≥ 95), NFI (≥ 90), RMR ($\leq 0,08$) ve RMSEA ($\leq 0,08$) indeksleri incelenmektedir. Bu indekslerden; $\chi^2/sd= 2,853$, RMSEA= 0,074, CFI= 0,967, GFI= 0,902, AGFI=0,856 ve NFI= 0,951 göstergeleri kabul edilebilir uyum değeri aralığındadır. RMR= 0,029 indeksi ise iyi uyum değerine sahiptir. Uyum iyiliği değerlerine ait sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Ulusal Staj Programı Deneyim Ölçeğinin Uyum Değerlerine İlişkin Sonuçları

Model Uyum Kriterleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	USPDÖ Uyum Değerleri
χ^2 / sd	$\chi^2 / sd \leq 3$	$\chi^2 / sd \leq 5$	2,853
RMSEA	RMSEA $\leq 0,05$	RMSEA $\leq 0,08$	0,074
CFI	$0,97 \leq CFI$	$0,95 \leq CFI$	0,967
GFI	$0,90 \leq GFI$	$0,85 \leq GFI$	0,902
AGFI	$0,90 \leq AGFI$	$0,85 \leq AGFI$	0,856
NFI	$0,95 \leq NFI$	$0,90 \leq NFI$	0,951
RMR	RMSEA $\leq 0,05$	RMSEA $\leq 0,08$	0,029

4.3. İç Tutarlılık, Yakınsak Geçerlik ve Zamana Göre Güvenilirlik (Test-Tekrar Test)

Ölçeğin iç tutarlılığı McDonald's Omega değerine bakılarak tespit edilmiştir. Ölçüm aracının iç tutarlılık katsayısı (0,962) kabul edilen 0,70 değerinden yüksek olduğu dolayısıyla yüksek bir güvenilirliğe sahip olduğu belirlenmiştir. Yakınsak geçerliği için ölçüm modelinde AVE ve CR değerlerine bakılmıştır. AVE değerinin 0,50, CR değerinin ise 0,70 eşik değerinden yüksek olduğu ölçülmüştür. Ayrıca CR>AVE şartı da sağlanmaktadır. İç tutarlık ve yakınsak geçerliği sonuçları Tablo 4'de gösterilmiştir. Son olarak ölçüm modelinin zaman içerisindeki tutarlılığını belirlemede test-tekerrar test yönteminden yararlanılmıştır. Anket formu 46 kişinin katılım sağladığı bir gruba 28 gün arayla iki defa uygulanmıştır. Katılımcı gruptan elde edilen veriler doğrultusunda Pearson korelasyon değeri 0,910 olarak belirlenmiştir. Test-tekerrar test sonucunda katılımcıların yapmış oldukları değerlendirme arasında yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır. Bu sonuçlar kapsamında ölçüm modelinin zamana göre güvenilirlik gösterdiği belirlenmiştir.

Tablo 4. İç Tutarlılık ve Yakınsak Geçerlik Sonuçları

Maddeler	McDonald's Omega	AVE	CR
1. Ulusal staj programı süresi boyunca alanıma yönelik bilgi ve becerilere sahip oldum.			
2. Ulusal staj programı kariyer gelişimim için farkındalık yaratmıştır.			
3. Ulusal staj programının mesleki hayatım için önemli bir deneyim sağladığını düşünüyorum.			
4. Üniversitede aldığım eğitim kapsamında edindiğim teorik bilgiyi pratikte uygulama fırsatı buldum.			
5. Ulusal staj programı problemlerle başa çıkma becerilerimi ve karar alma yetkinliğimi geliştirdi.	0,962	0,717	0,856
6. Ulusal staj programı sonucunda mesleki öz güvenimde gelişme olmuştur.			
7. Ulusal staj programı kendi alanımda ilerlemem konusunda fikir oluşturmuştur.			
8. Ulusal staj programının çalışma hayatımda önemli bir network sunduğunu düşünüyorum.			
9. Ulusal staj programının planlama ve organizasyon sürecinden memnun kaldım.			
10. Ulusal staj programını arkadaşlarıma öneririm/tavsiye ederim.			

5. SONUÇ

Araştırma, kamu ve özel kuruluşları bir araya getiren USP uygulamasına ilişkin öğrencilerin deneyimine odaklanmaktadır. USP, öğrencilere çok boyutlu bir öğrenme ve uygulama süreci sunması bakımından kapsayıcı staj modeli ile uyumluluk göstermektedir (Ezeafulukwe vd., 2024). Literatürde USP'yi kapsayıcı şekilde inceleyen herhangi bir araştırmanın yer almaması bu araştırmanın gerekliliğini yansıtmaktadır. Dolayısıyla USP'nin öğrenciler için nasıl bir deneyim sağladığının incelenmesi literatürde boşluğu dolduracak özgün bir araç olarak değerlendirilmektedir. Araştırma, öğrencilerin USP sonucunda yaşamış oldukları deneyimi ölçecek bir aracın geliştirilmesini amaçlamıştır. Başka bir ifade ile USP'nin öğrenciler üzerinde yaratmış olduğu etkiyi geçerli ve güvenilir biçimde ölçümleyebilecek modelin kazandırılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda öncelikle USP'nin ne olduğuna yönelik incelemeler yapılmış, staja yönelik yapılan araştırmalar derlenmiş ve daha sonra öğrencilerin yaşamış oldukları süreçlere ilişkin görüşler alınarak ana temalar oluşturulmuştur. Aslında belirlenen ana temalar maddeleri ortaya çıkarmıştır.

Ulusal Staj Programı Deneyim Ölçeği'ni yansıtan ölçek maddelerinin kavramsal bağlamı ulusal ve uluslararası literatürde farklı çalışmaların çıktılarıyla tutarlılık göstermektedir. Küçükyağcı ve Dinçer (2025) tarafından stajın öğrencilerin mesleğe yönelik becerilerin pekiştirilmesinde, özgüvenin güçlendirilmesinde (Karaman ve Artan, 2022), teorik bilgiyi uygulamaya dönüştürmede ve kurumsal işleyiş yöntemine adaptasyonda fayda sağladığı belirtilmektedir. Dost ve Bilgin (2020), stajın iş bulma sürecini kısalttığı, öğrencilerin ağ oluşturma, özgeçmiş güçlendirme ve kurumsal uyumsal sağlama gibi çıktılara katkı sunduğu ifade edilmektedir. Uluslararası düzeyde yapılan araştırmalar incelendiğinde ise stajın; istihdam sonuçlarını iyileştirdiği (Ezeafulukwe vd., 2024), kariyer hedeflerini belirginleştirdiği (Ramani ve McHugh, 2024), profesyonel kimlikleri güçlendirdiği (Knouse ve Fontenot, 2008), mesleki becerileri kazandırdığı ve özgeçmiş geliştirmeyi iyileştirdiği gibi katkılar sunduğu vurgulanmaktadır (Ndamase vd., 2024). Öğrencilerde mesleki deneyim kazanımı, kariyer planlaması ve gelişimi, alansal iş yaşamında farkındalığı ve öz-yeterlilik algısı gibi konularla bağlantılı olduğu söylenebilir. Literatürde öğrencilerin staj ile elde ettikleri kazanımlarına yönelik değerlendirmelerin kurulan model maddeleri ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Stajın öğrencilerin teorik bilgiyi uygulamaya dönüştürme, özgüven geliştirme, mesleki kimlik edinimi ve iş gücü piyasasına uyum sağlama yönünden kritik bir işlevi üstlenmektedir (Karunaratne ve Perera, 2019; Parveen ve Mirza, 2012). Dolayısıyla maddelerin ulusal ve uluslararası literatürle yer alan uygulamalarla büyük oranda örtüştüğü söylenebilir.

Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ile ölçeğin tek boyutlu yapısının yüksek kabul gördüğü belirlenmiştir. Ölçek geliştirme sürecinde istatistiksel analizler doğrultusunda ortaya konan Ulusal Staj Programı Deneyim Ölçeği (USPDÖ), öğrencilerin staj eğitimleri boyunca deneyimlerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmeye olanak tanımaktadır. Aynı zamanda ölçek farklı zamanlarda aynı örneklem grubuna uygulandığında yüksek düzeyde korelasyona sahip olduğu test edilmiştir. Bu bulgular ölçeğin tutarlı ve güçlü bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

USPDÖ, Türkiye'de USP'nin etkinliğini bilimsel çerçevede ölçebilecek ilk nicel araştırma özelliği göstermektedir. Ölçek yalnızca akademik düzeyde yapılacak çalışmalara katkı sunmasının ötesinde politika yapıcılar ve staj uygulayıcıları tarafından da önemli bir değerlendirme aracı niteliği taşımaktadır. Özellikle merkezi bir şekilde gerçekleştirilen USP'ye yönelik etkinliği artırmak adına faydalı bir ölçüm aracı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca ölçeğin yalnızca ulusal literatürde değil uluslararası literatürde de önemli potansiyeli bulunmaktadır. Nitekim USP'nin farklı ülkelerde uygulama bulan staj programları ile karşılaştırmalı olarak çalışmaların yürütülmesine fırsat sunacaktır. Sonuç olarak bu araştırma hem kuramsal açıdan hem de uygulamalı olarak literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Yapılacak araştırmalarda USPDÖ'nün farklı kamu ve vakıf üniversitelerinde, bölümler düzeyinde ve uluslararası örneklerle incelenmesi USP'nin etkinliği konusundaki literatürün zenginleşmesine ve küresel ölçekte değerlendirilmesine olanak tanıyacaktır.

Araştırmada bazı kısıtlılıklar bulunmaktadır. Örnekle grubunun tek bir üniversitede ve önlisans programında öğrenim gören öğrencilerden oluşması elde edilen bulguların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Ayrıca araştırma veri seti, USP'nin belirli bir tarihte yürütmüş olduğu ve öğrencilerin katılım sağladığı dönemden oluşmaktadır. Oysaki öğrencilerin farklı yıllarda deneyimlerine ilişkin süreçlerin değişkenlik göstermesi muhtemeldir. Bu nedenle zaman içerisindeki değişimlerin ve gelişmelerin takip edilememesi bir kısıtlılık

oluşturmaktadır. Dolayısıyla farklı üniversitelerde ve farklı zamanlarda öğrencilerin deneyimlerine ilişkin verilerin toplanması tavsiye edilmektedir. Araştırmanın kısıtlılıkları ile birlikte araştırmacılara bazı fırsatları da sunmaktadır. Öncelikle kavram üzerine yapılan çalışmalar kısıtlı olduğu için USPDÖ ile yapılacak model incelemelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrencilerin mesleki uygulamalarında önem arz eden kariyer gelişimi, kariyer başarısı veya mesleki öz-yeterlilik gibi konular USPDÖ ile ilişkisel düzeyde incelenebilir ve literatür boşluğu giderilebilir.

KAYNAKÇA

- Aksu, G., Eser, M. T., & Güzeller, C. O. (2017). Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile yapısal eşitlik modeli uygulamaları. Detay Yayıncılık.
- Alp, S., Özmen, S. & Demir, R. (2025). Uzaktan sağlık hizmeti tutum ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 11(2), 163-177. <https://doi.org/10.30569/adiyamansaglik.1660372>
- Ayre, C., & Scally, A. J. (2014). Critical values for lawshe's content validity ratio: Revisiting the original methods of calculation. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 47(1), 79-86. <https://doi.org/10.1177/0748175613513808>
- Comrey, A. L., & Lee, H.B. (1992). *A first course in factor analysis* (2nd ed.). Psychology Press.
- Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi. (2025). Ulusal Staj Programı'nda Sunulan Staj İmkanı, <https://www.cbiko.gov.tr/haberler/ulusal-staj-programindan-sunulan-staj-immni-ilk-ayda-rekor-sayiya-ulasi-tesinden-alandi>
- Dost, Z. D., & Bilgin, K. U. (2020). Gençlerin işgücü piyasasına geçişinde deneyim ve staj etkisi, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 1, 119-153.
- E-insan. (2025). Kariyer Hizmetleri, <https://einsan.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- Ezeafulukwe, C., Bello, B. G., Ike, C. U., Onyekwelu, S. C., Onyekwelu, N. P., & Asuzu, F. O. (2024). Inclusive internship models across industries: An analytical review. *International Journal of Applied Research in Social Sciences*, 6(2), 151-163.
- Gürbüz, S. (2021). AMOS ile yapısal eşitlik modellemesi (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Hair, J. F., Black, W. C., & Babin, B. J. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. Pearson Education.
- Harrington, D. (2009). *Confirmatory factor analysis*. Oxford University Press.
- Karadeniz, Y., & Özkan, Ç. (2021). Üniversite Öğrencilerinin mezuniyet sonrası kariyer beklentileri: Ayvack meslek yüksekokulu örneği. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 113-136. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.872237>
- Karaman, H. B. ve Artan, A. E. (2022). Meslek lisesi öğrencilerinde benlik saygısı ve öz yeterlik düzeylerinin staj uygulaması süresince incelenmesi: Turizm meslek lisesi örneği. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 6(1), 113-129. <https://doi.org/10.32960/uead.1032504>
- Kariyer Kapısı. (2024). Ulusal Staj Programı Nedir?, <https://kariyerkapisi.cbiko.gov.tr/ulusalstajprogrami-tesinden-alinmistir>
- Karunaratne, K., & Perera, N. (2019). Students' perception on the effectiveness of industrial internship programme. *Education Quarterly Reviews*, 2(4), 822-832. <https://doi.org/10.31014/aior.1993.02.04.109>
- Kline, P. (2014). *An easy guide to factor analysis*. Routledge.
- Knouse, S. B., & Fontenot, G. (2008). Benefits of the business college internship: A research review. *Journal of Employment Counseling*, 45(2), 61-66. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1920.2008.tb00045.x>
- Küçükyağcı, N., & Dinçer, E. (2025). Cumhuriyetin 2. yüzyılında iş hayatına hazırlık: Kamu sektöründe staj. *Uluslararası İktisadi ve İdari Akademik Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 203-228.

- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28, 563-575.
- Li X, Du J., & Long H. (2020). Understanding the green development behavior and performance of industrial enterprises (GDBP-IE): Scale development and validation. *International Journal of Environmental Research Public Health*, 17(5), 1-23. <https://doi.org/10.3390/ijerph17051716>
- Miller, H., Miller Jr, B. R., & Spoelstra, J. (2021). A sustainability internship program: Strategies for creating student stewards for sustainability. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(5), 1022-1037. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-08-2020-0314>
- Ndamase, M., & Lukman, Y. (2024). The impact of the internship programme on students in a selected public higher institution in the Eastern Cape, South Africa. *Research in Social Sciences and Technology*, 9(2), 246-261. <https://doi.org/10.46303/ressat.2024.34>
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Nunnally, J.C., & Bernstein, I. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). McGraw-Hill.
- Parveen, S., & Mirza, N. (2012). Internship program in education: effectiveness, problems and prospects. *International Journal of Learning & Development*, 2(1), 487-498. <http://dx.doi.org/10.5296/ijld.v2i1.1471>
- Ramani, R. S., & McHugh, P. P. (2024). Cultural Influences on internship development value and job pursuit intention: An exploratory comparison of student experiences in France and the United States. *The International Journal of Management Education*, 22(3), 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2024.101008>
- Sürücü, L., Şeşen, H., & Maşlakçı, A. (2021). SPSS, AMOS ve PROCESS macro ile ilişkişel, aracı/düzenleyici ve yapışal eşitlik modellemesi. Detay Yayıncılık.
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışşal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık.
- Ulucan, E., Yüksel, A., & Özmen, M. (2015). Staj döneminde maruz kalınan mobbingin sektörde kariyer yapma isteğine etkisi: Turizm alanında önlisans eğitimi alan öğrenciler üzerinde bir uygulama, 1. Avrasya Uluslararası Turizm Kongresi: Güncel Konular, Eđilimler ve Göstergeler, Konya.
- Yeşilyurt, S., & Çapraz, C. (2018). Ölçek geliştirme çalışmalarında kullanılan kapsam geçerliği için bir yol haritası. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 251-264. <https://doi.org/10.17556/erziefd.297741>

Ek 1. Ulusal Staj Programı Denetim Ölçeği*

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılmıyorum ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Ulusal Staj Programı süresi boyunca alanıma yönelik bilgilere sahip oldum.	1	2	3	4	5
2. Ulusal staj programı kariyer gelişimim için farkındalık yaratmıştır.	1	2	3	4	5
3. Ulusal staj programının mesleki hayatım için önemli bir deneyim sağladığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
4. Üniversitede aldığım eğitim kapsamında edindiğim teorik bilgiyi pratikte uygulama fırsatı buldum.	1	2	3	4	5
5. Ulusal staj programı problemlerle başa çıkma becerilerimi ve karar alma yetkinliğimi geliştirdi.	1	2	3	4	5
6. Ulusal staj programı sonucunda mesleki öz güvenimde gelişme olmuştur.	1	2	3	4	5
7. Ulusal staj programı kendi alanımda ilerlemem konusunda fikir oluşturmuştur.	1	2	3	4	5
8. Ulusal staj programının çalışma hayatımda önemli bir network sunduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
9. Ulusal staj programının planlama ve organizasyon sürecinden memnun kaldım.	1	2	3	4	5
10. Ulusal staj programını arkadaşlarıma öneririm/tavsiye ederim.	1	2	3	4	5

*Ulusal Staj Programı Ölçeği yapılacak bilimsel çalışmalara katkı sunacağı düşüncesiyle araştırmacıların kullanımına sunulmuştur. Bundan dolayı yazarlardan izin alınmasına gerek duyulmamaktadır. Ölçek kullanımı bilimsel yöntemlere uygun olarak atıf verilerek kullanılabilir.